

אור חדש

ירחון להפצת תורת הרב קוק זצ"ל ניסן תש"ע גליון 9

להפיץ את אור האהבה

מתוך הספרו של הרב יהושע קניאל זצ"ל על רבו מרן הרב קוק זצ"ל

נקודה אחת הייתה תוכן חייו של רבנו, והיא נחוצה לנו מאד בימים טרופים אלה, והיא מידת האהבה.

האהבה האמתית, אומר רבנו בספר 'חבש פאר' [דרוש אין] - היא בבחינת אש, מכיוון שהיא נובעת ממקור אמת התורה שהיא אש-דת, לכן גם האהבה היא אש, "רשפיה רשפי אש שלהבתי" [שיר-השירים ח,ו], והיא הקובעת את צורתו של האדם, את תכונתו, מגמתו, ושאיפותיו ואת דמותו אשר בצלם אלקים ברא אותו.

זה היה תוכן חייו של רבנו: אהבת ה' אחד, אהבת עם אחד, תורה אחת, מנקודת ה' אחד ושמו אחד, "קוב"ה, אורייתא וישראל חד הוא" [זוהר ויקרא עג,א], אהבת ארץ ישראל בתור חלק בלתי נפרד מעם ישראל, "גוי אחד בארץ" - עמה אקרון אחד ולא אינון בלחודייהו" [זוהר ויקרא צג,ב]. ואהבה זו התבטאה בכל נימי נפשו ונשמתו, בשמירת המצוות ובהאבת ישראל, לכלל ולפרט, עד מסירות נפש ממש, מפני שהיא הייתה מיוסדת על האמונה שהיא הייתה שירת חייו, בה חי, בה הגה, ולה היה שר את שיר האמונה הנאמנה, ל'תורת חיים חמדתנו מפי עליון נקנה, נצח היא נחלתנו ממדבר מתנה", לעבודה, "פה נעבוד צורנו בחדווה וברננה עלה נעלה לרגלינו שלש פעמים בשנה". אלה לא היו דברים מן השפה ולחוץ, מי שהיה נוכח בחגיגת החג בבית רבנו, הרגיש את האמונה העמוקה שהתבטאה בשירי קודש אלה. לארץ ישראל היה שר, "לעד חיה בלבבנו האמונה הנאמנה לנחול שוב נחלתנו אב המון קנה". ואפילו אם עננים מתקדרים על שמנו אין לנו להתייאש, כי אל חי הוא מלכנו " חי ה' הוא גואלנו! והאמונה הנאמנה הזאת הביאה את אש אהבתו להתלקח, על כל רצונו ועל כל ענייניו הפרטיים. לא רק שיתר על קריירות גדולות למען הארץ לפני בואו ליפו, ובפעם השנייה לירושלים, אלא כולו היה אש קודש לעם וכל קדשו.

"ודילוגו עלי אהבה" - ומתוך אהבה היה מדלג על ההרים, מקפץ על הגבעות. אין אנו מוצאים אותו בשטח אחד, בכיוון אחד. אותו הגאון בהלכה שענה תשובות לאלפים, וחיבר ספר הלכה ברורה על כל הש"ס, היה גאון מעמיק באגדה, החוקר הפילוסוף כאחד מן הראשונים והיה אחד מן המקובלים הגדולים, זה שכל למודו ההלכתי היה בדרכו של הגאון הקדוש הגר"א ז"ל, וחיבר ספרים ביאורים על דברי הגר"א, היה גדול החסידות, והיה בקי בכל ספרי החסידות, עד שגדולי האדמו"רים היו משכימים לפתחו והתפלאו על רב ידיעותיו. בכל מצא את קו המשוה, את הקו המאחד ומחבר את המקצועות זה לזה. כי אי אפשר היה לו להזניח איזה מקצוע שהוא חלק מן התורה ומקודש באומה, ומתוך אהבה היה זהיר במצוה קלה כבחמורה, לא רק במצוה האמורה בתורה, או אפילו בדברי סופרים, כי אם אפילו במנהגי ישראל, מנהגים שרבים מן הגדולים לא דקדקו בהם.

ומתוך אהבה לכל חלק מן העם, היה מקרב אפילו את אלה שהתרחקו מהתורה, אם היו עוד מחוברים אל העם בתחיתו בארצו, בהאמינו שכל זמן שהאיבר עוד מחובר אל החיים, יש בטחון שהכח הסגולי הפנימי שבעם סגולה, ישפיע עליו סוף סוף לשוב גם לתורתו, ושב ורפא לו והיה יהודי שלם ותמים. זו הייתה אהבת רבנו המיוסדת על האמונה הנאמנה שרשפיה רשפי אש שלהבתי.

ובימים אלה, עלינו לטפח את מדת האהבה, להפיץ את אור האהבה של רבנו הגדול על כל חלקי העם. וכתוב: "ולא תקים לך מצבה אשר שנה ה' אלקיך" [דברים טז,כב] שלא יקים כל אחד מצבה לעצמו. ורבנו היה רגיל לאמור: לא לעשות מצבה לשם ה' שהיא בלי היקף מחיצות, (בבחינת) ככל הגוים בית ישראל, "כי אם אל המקום אשר יבחר", במקדש, המרוכז במסגרת תורת אלקים חיים, והמאחדת את כל העם לחלקיו, "לאהבה את ה'" ואת ישראל עמו לכל קנייניו, אז נזכה בודאי שה' יקיים את דברו לזכור חסדי אבות ולהביא גואל לבני בנייהם למען שמו באהבה.

[מתוך: 'מאבני המקום' כרך י"א].

בגדי תפארתך

סיפר ר' שמואל ברוך ורנר זצ"ל:

מה קולעת הייתה תשובה רבנו מרן הרב קוק זצ"ל על מאמרו של אחד הסופרים בארץ (שאמר לשנות את המשפט "לבשי בגדי תפארתך עמי" שבפיוט לכה דודי, כי כוונת החרוז הוא: עמי, התנערי מעפר קומי לבשי בגדי תפארתך, ועם הוא לשון זכר, ולכן יש להגיה לְבוש בגדי תפארתך במקום לְבָשִׁי).

והשיב מרן הרב: כי אין צורך בהגהה כלל, לפי שהפיוט של ר' שלמה אלקבץ מיוסד על חזון הנביא ישעיה נ"ב: "עורי עורי לבשי עוזך ציון, לבשי בגדי תפארתך ירושלים עיר הקודש וכו', וכוונת החרוז מכוון כלפי ירושלים, ולירושלים הוא קורא: "התנערי מעפר קומי". ולירושלים אומר: "לבשי בגדי תפארתך", ומפרש המשורר: מה הם בגדי תפארת של ירושלים? עמי!

[השבת העם והארץ, עמ' רי"ב]

יוצא לאור ע"י ארגון 'אור האורות' להפצת תורת מרן הראי"ה קוק זצ"ל ♦ רח' הרב צבי יהודה 6 דירה 3 בת-ים ♦ דוא"ל: reiyaa@gmail.com ♦ 0546573528
ניתן לקבל את העלון במייל מדי חודש

כל דכפין ייתי וייכול

אגרת נדירה מאת מרן הרב קוק זצ"ל

בחודש שבט תרפ"ג, פרסם היועד הכללי בירושלים כרוז מיוחד לקראת ימי הפורים וחג הפסח, ובו בקשה מאת נדיבי הלב, להרים תרומותיהם עבור עניי הארץ.

בראש הכרוז הופיע מכתב מאת מנהלי היועד הכללי, ובתחתיתו צורף מכתב של מרן הרב קוק, הכולל דברי תמיכה וחיזוק לבקשת היועד הכללי.

מכתבו של הרב קוק לא פורסם עד היום בספרי אגרותיו, ואנו מהדירים אותו כאן לראשונה.

ועד הכללי כנסת ישראל

לצדקת רבי מאיר בעל הנס זיע"א

בעיה"ק ירושלים תובב"א.

לתמיכת עניי כוללות האשכנזים

המאוחדים באה"ק ת"ו.

העומד תחת נשיאותו של גאון ישראל פארו והדרו

צ"ע קקש"ת מרן אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א

ראש רבני ארץ ישראל

מתנות לאביונים וקמחא דפסחא

דעו נא, אחים נאמנים, למלאות חובתכם הק' בימי הפורים, ויושעו נא אלפי אחיכם ואחיותיכם בקודש בחג המצות!

[...] בליל הסדר בכל שנה ושנה עוברת קריאה קדושה ומאוחדה במחנה ישראל בכל מקומות פזוריהם מסוף העולם ועד סופו: לשנה הבאה בירושלם!

בואו נא, אחינו כל בית ישראל, והכירו תודה לאלפי משפחות אחיכם בקודש בני הישוב הק' הכי ראשון בארץ ישראל, החלוצים והגואלים הראשונים שמסרו נפשם והקריבו את חייהם על מזבח הישוב בארצנו החביבה וירו את אבן הפינה לגאולתנו הקרובה, בעזה".

תהי נא עזרתכם מהירה למען נוכל להכין מצה ושאר צרכי הפסח לאלפי ענייהם הרעבים.

גבאים ועסקנים יקרים, מהרו נא בעבודתכם הקדושה, הוריקו את קופות רמבעה"ן והמציאו לנו את פרין לצרכי חג הפסח הגדול הבא עליכם ועלינו ועל כל בית ישראל לטובה.

והשוכן בציון יריק לכם מאוצר ברכותיו וזכותם לחיות ולשמוח בשמחה האמיתית והשלמה של ישראל וארץ ישראל בב"א.

כעתירת מברכיהם מקודש המצפים לרחמי שמים מהירים.

מו"מ ועד הכללי כנסת ישראל לצדקת רמבה"נ זיע"א.

[חתימות הגבאים והמנהלים]

בעזה"י

אלה דברי הרה"ג מו"מ ועד הכללי כנסת ישראל לצדקת הרמבעה"נ זצ"ל, אינם צריכים חיזוק, ומי לא ידע כמה גדלה כעת מצוקת הזמן בתוככי ירושלם בעיר הקודש והמחוזות, כמה אלפי ידיים פשוטות לעזרה, ידיים של אחים שהיו בעצמם נותנים ותומכים. על כן התחזקו נא אחינו היקרים טהורי לבב, במתנות הפורים ומנות חג הפסח, ההולכים וקרובים לטובה על עם ד' וחבל נחלתו, והתנדבו איש איש כברכת ד' עליו לחזק ידיים רפות, ולאמץ ידי עושי מצווה רבה שפקוח נפשות רבות תלויה בה, לעם ד' יושב ציון.

והבוחר בהר הקודש ישלח לכם את ברכתו מקודש סלה, ונזכה כולנו יחד לראות בישועת עם הקודש על אדמת קודשו.

כנפשכם היקרה ונפש אחיכם השולח לכם את ברכתו ממכון בית חיינו,

הבעה"ח ט' שבט תרפ"ג פעה"ק ירושלם ת"ו

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

ראש רבני ארץ ישראל

המעוררים

העדה הקדושה

"התנגד לציונות". כנראה שזה כבר מעניק לו אישור כניסה ל"עולם התורה".

ומה מסופר לנו בכתבה?

שיעקב דה-האן התמים, נהרג בלכתו לתומו ברחוב, לאחר שיצא מתפילת ערבית.

הקורא הפשוט שאינו מכיר מקרוב את פרטי הפרשה, וסומך על אמינות העיתון, מקבל את הרושם כאילו מדובר ברצח אכזרי כלפי יהודי קדוש וטהור, שביקש לעבוד את ה' בשקט ובשלווה, ולפתע באו אכזרים וקיפדו את פתיל חייו.

מוזר מאד הוא שהרקע לסיפור אינו מוזכר כמעט, וגם המעט שנכתב – מטושטש ביותר. אין פלא בדבר, שהרי לפי דעת הכותבת: "היסטוריה היא דבר רציני מכדי שיניחו אותו להיסטוריונים" (ציטוט מתוך הכתבה). אכן, משפט נאה לכתבה המתעלמת מכל החומר ההיסטורי הקשור לפרשה.

בדברים שלהלן לא ניכנס לויכוחים הפרטניים שדשו בהם כבר רבים בנוגע למקרה המוות של דה-האן, מבצעיו וסיבותיהם. זו אינה הנקודה החשובה בהקשר זה. החשוב הוא לברר את יחסם של גדולי ישראל לאיש זה, ולהציג את הפרטים ההיסטוריים לגביו כפי שהם וללא השמטות וצנזורים.

מי באמת היה דה-האן?

בגוף הכתבה מופיעים בקיצור קורות חייו של דה-האן, אשר שימש כאחד ממנהיגי 'העדה החרדית', ומדמויות ההוד שבראשה. כמוכן, מושמטים מתוכם מספר פרטים מביכים, אשר ניתן למוצאם כתובים שחור על גבי לבן בכל אנציקלופדיה שהיא. לולא היו משכתבי ההיסטוריה מאלצים אותנו להזכירם, היינו מוותרים על כך, אך יש גבול לתעלולי הבלברים, ולנו אין רשות לשתוק למול זיוף חמור כל כך.

"וחוב קדוש מוטל על כל מי שיראת ה' נוגעת ללבבו, לגלות קלונו למען הרים מכשול מדרך עם ה' ילדי צאן קדשים והמון הפשוטים שדעתם קלה, כי היכי דלא לגררו אבתריה, ולא יתגאלו בספרי המינות ולא ישתו מהמים המאריים בשיירי תועבותיו" [מדברי הגאון ר' משה פריצקר, המובאים להלן].

והנה הפרטים שהושמטו בכתבה:

- דה-האן היה נשוי לנוצרייה (גם בעת שהיה ממנהיגי הקנאים).
 - הוא סבל ממחלות נפשיות נוראיות.
 - הוא היה שטוף בעבודה זרה ובכפירה.
 - הוא כתב כמה ספרי שירים, מלאים בזימה ועבודה זרה.
- את הספרים הללו הקדיש דה-האן לידידיו ד"ר וולף והרב זוננפלד. כאשר פורסמו השירים בריבים, נבהלו אנשי 'אגודת ישראל', ונאלצו לפרסם את הסתייגותם מהם. מלבד אחד מראשי 'אגודת ישראל' שהעזיז ללמד סגוריה על שירי התועבה אלו. וכלפי וידויו של 'ר' רוזנהיים - מנהיג 'אגודת ישראל' שהביע צער על השירים, יצא הוא ואמר ש"עוד ימים יבואו והחברה 'אגודת ישראל' תקים מאתה איש אשר רוח בו להורות לעם את טיבם ויפיים של השירים האלה".

קדוש או מבוזה ת"ח ורודף העם?

ובכן, יעקב דה-האן היה חבר באותה קבוצת מתפרעים, המכונים 'קנאים', אשר אמללה את חיי רבני ירושלים, ובראשם מרן הראי"ה קוק. במשך שנים ארוכות בצעו הקנאים פגיעות נוראיות ברכני ירושלים, ממש בלי רחמים. פגיעות אלו הקימו כנגדם מחאות חריפות ביותר, עד אשר הקנאים הוחרמו ונודו מתוך הציבור, כולל מוסדותיהם ועיתונם 'קול ישראל'. חלק מאותה כנופייה לא הסתפק בביזוי הרבנים ובהפצת קלונם

בית הכנסת 'חורבת ר' יהודה החסיד'

העדפנו (בינתיים) שלא להתייחס למעלליה המצחיקים של הצנזורה ביחס לבית הכנסת 'החורבה' בירושלים. כוונתנו לעיתון 'המבשר' וחבריו, אשר צוירה בהם 'החורבה' כמקום משכנה מימים-ימימה של 'העדה החרדית' ורבניה – הרב דיסקין זצ"ל והרב זוננפלד זצ"ל.

כל הבקיא בהיסטוריה של 'החורבה' יודע כי מעולם לא היה לציבור זה ולרבנים אלו קשר ל'חורבה'. הרב זוננפלד אף התבטא כי מאז שהחלו לדרוש ב'חורבה' בשפה העברית, הוא אינו מסכים לדרוך בה. הנכון והאמיתי הוא כי 'החורבה' הייתה שייכת לרוב החרדי המתון, אשר בראשותו עמד הגאון ר' שמואל סלנט, ולאחמ"כ מחליפו מרן הראי"ה.

נוסף לעובדות ההיסטוריות, הרי שאופיו של בית הכנסת, כמרכז לאומי וציוני, המסמל את האתחלת דגאולה, לא התאים להשקפת אנשי 'העדה החרדית'.

על האמת ההיסטורית בתולדות 'החורבה' ניתן לקרוא בספר החדש 'חורבת ריה"ח בנשיאות מרן הראי"ה קוק זצ"ל' (ראה להלן עמ' 7).

מנחם פרוש ז"ל

גם בכתבות השונות והמשונות שהתפרסמו אודות מנחם פרוש ז"ל וקורות חייו, בימים שלאחר פטירתו, נמצאו שיבושים היסטוריים מכוונים.

הגדיל לעשות השבועון 'משפחה', אשר מילא דפים ארוכים בסיפורים ועובדות מתולדות חייו של הנפטר, מעורבים בכלבולים היסטוריים מוזרים ביותר.

בעיתון אחר הופיעה כתבה שלימה על משחק הפורים בו התאמנו מספר נערים, ובתוכם המנוח, לרצוח את מרן הראי"ה קוק, ר"ל. בכתבה זו הושמו רבני ירושלים דאז ורבני הבד"ץ, לקלס ולביזיון נוראיים.

פירוט השקרים והביזיונות האמורים ימתין מעט, משום שאנו מחכים להוצאת הספר הביוגרפי על תולדות חייו של פרוש. מן הסתם, כמנהג "ההיסטוריונים החדשים", יופיעו בספר זה בדיות ושברי סיפורים, ומאידך יושמטו פרטים ועובדות אחרות, ואנו מצידנו נוכל להגיב בצורה שלמה ומפורטת על שלל הסילופים.

"כל העדה כולם קדושים"

אמנם, כתבה אחרת הגדישה את הסאה בצורה מחפירה, ועל כך לא נוכל שלא להגיב. באופן אחר, יכולה לשמש כתבה זו כבנין-אב ומדגם מייצג לתופעת שכתוב ההיסטוריה והטיות ולמגמתיות הזולה הרווחת בקרב אותם "ההיסטוריונים".

בעיתון 'משפחה' מס' 948, ג' ניסן תש"ע, הופיעה כתבה מאת א.א. נתנאל" על פרשיה היסטורית כאובה. מדובר במוותו של אדם תימהוני בשם יעקב ישראל דה-האן, אשר נהרג לפני 86 שנה, ככל הנראה בידי אנשי 'ההגנה'.

כאן שוב מופיעה לנגד עינינו תופעת הצנזורה במלבושיה ומחלצותיה המפוארים: הפיכת אדם טמא ושנאוי ל"קדוש", העלמת דעת גדולי ישראל ומגווגיה זולה בסגנון היסטורי. והכל, כמוכן, בשם 'החרדיות'.

טרם ניגש לברר את תוכן הדברים, נציין כמה מהתארים שמזכה בהם בעלת הכתבה, את מושא כתבתה – יעקב דה-האן:

"קדוש", "רבי", "הרב", "יהודי חרדי".

ומהם דעותיו של אותו דה-האן? מסופר לנו בקצרה בשתי מילים:

(המשך בעמ' 5)

"למען הרים מכשול"

מכתב גלוי לגדולי ישראל

מאת הגאון ר' משה פריצקר זצ"ל

מגדולי רבני ירושלים

[פורסם בשבועון החרדי 'קול יעקב', כ' אלול תרפ"ד]

צירלסון מקישינוב הי"ו האי מאן דשפיר שומעניה מאז ועד היום, גם הוא בתומו נלכד במצודתם, בהספד שערך עליו (כפי שנתפרסם ב"קול ישראל") בהחליטו שנהרג ע"י אחד מאחינו (הפוך ממה שנודע אח"כ בעתונים) ובהשוותו אותו לקדושים אשר בארץ ובתארים רבים אשר לא פללתי מאז ומעולם. אז אמרתי לא עת לחשות, עת להשמיע קולי ברבים, ולמחות את אבן הטועים ומטעים בגודל השקרנות של צעירים מחרחרים. ואשר גם אחרי שנתפשטו ספריו המתועבים על פני ארץ וחוצות. וחוב קדוש מוטל על כל מי שיראת ה' נוגעת ללבבו, לגלות קלונו למען הרים מכשול מדרך עם ה' ילדי צאן קדשים והמון הפשוטים שדעתם קלה, כי היכי דלא לגררו אבתריה, ולא יתגאלו בספרי המינות ולא ישתו מהמים המאריים בשירי תועבותיו. והנה לדאבון לבבנו נהפוך הוא, כי גם היום בוש לא יבושו לכנותו בשם "קדוש" "מורם מעם" ודכוותיה, ולהציג בשער עתונם קטע אחד משיריו. וכאשר יבואו ויטפחו על פניהם לאמר: ראו מה עשיתם ואת מי גידלתם? אף הם יצטדקו ויאמרו כי "כל זה כתב בתור משורר שאין לו קשר נפשי לזה, ומה בכך?" אוי לדור שכך עלתה בימיו, שימצאו אנשים הדוגלים בשם "יהדות חרדית", ומרהיבים בנפשם לומר כזאת לעיני השמש באין מכלים ולהעלות הדברים האלה גם בעתון הנושא עליו שם האגודה. ולא די להם במעשיהם הקודמים בהכריחם את היתומים ללכת בראש הלווייתו ולצעוק: "אוי, כי נפלה עטרת ראשנו!" אלא, כי עוד יוסיפו סרה לשנות באיוולתם לחזור ולחזור ולהדפיס, הלא למשמע אוזן דאבה נפשנו!

והנה בדברי בזה עם מיודעי ומכירי מאנשי "אגודת ישראל" ובהוכיחי אותם למה יעצרו במילים וכף ישימו למו פיהם ולמה לא ימחו על כבוד שמים נגד הפצת דברים כאלה בעתון האגודה? ותהי תשובתם כי גם הם מצטערים על זה וכבר מחו נגד זה בכל לשון של מחאה, ושומע אין להם, והדבר תלוי אך בראשי האגודה שבגולה, הם אך הם היכולת בידם לעצור בעד הרעה. ובכן אמרתי זאת חובתי ואעשה. כשופר ארים קולי ואציגה בשער בת רבים מחאתי זו, מנהמת לבי אשאג לרועי ישראל, גדולי האגודה: אייכם?! אייכם גאוני וצדיקי פולין וליטא? מאז ועד היום הנכם עומדים כחומה בצורה להגן על היהדות לבתי תת לרוחות רעות לפרוע בה פרעות, ודבריכם בקול חוצב להבות אש להרחיק את התשב"ר מספרות מרה ועתונות זרה לרוח היהדות והמסורה, ועתה כולכם תחרישו. עד מתי תשימו יד לפה? עד

זה זמן אשר זכיתי להסתופף בצל ארץ חמדתנו ולקבוע דירתי בעיר קדשנו ותפארתנו ירושלים קרתא דדהבא ת"ו. ומה מאוד שמחתי בראותי כי עיר האלוקים בקדושתה עומדת: עיר מליאה חכמים וסופרים, רבתי בדעה, רבתי בחכמה, רבתי ביראה, רבתי בחסידות. ורק דא עקא, כי במקום גילה שם רעדה אחזתני למראה הקטגוריא שבין תלמידי חכמים ההולכת וגדולה במחנה, וידי הצעירים והנרגנים במעל הזה, אשר לא פחדו ולא רחו לשנן כחרב לשונם, להתגולל במילי דכדיבי על חכמי אה"ק ותופסי התורה, לירות כמו אופל לישרי לב, לבזותם ככל לשון של בזיון, מפייהם ומפי כתבם. ולמען תפוס את בית ישראל בלבכם סובבים בכחש לומר כי באמונה הם עושים, וכונתם גם רצויה לחזק היהדות, וגדולה עברה לשמה, וכי הוא דבר שהותר מכללו גם להוציא שם רע על גדולי ישראל (וכנזכר ב'קול יעקב' גליון ל"ט, במה שהכה על קדקדם הגאון ר' ישראל זאב מינצברג הי"ו). וכן מתירים לעצמם לשלוח חיצים למרחוק, לפרסם דברי בוז וקלון נגד ת"ח בדברים אשר לא כדת, להפיצם בישראל ע"י עיתונים שנוח להם שלא נבראו משנבראו. ואני בבואי הנה ממדינת פולין, מקום מרכזה של אגודת ישראל בחו"ל, קנא קינאתי לכבוד עיר קודשנו, ודברתי עם אחדים מהם בתוכחת מגולה מאהבה מסותרת, באומרי להם מה ראיתם על ככה ומה הגיע אליכם, לעשות זר מעשיכם למרות רצון גאוני וצדיקי המדינה ונגד מטרת האגודה אשר על ארץ יסדה להרים כבוד תורתנו וארצנו הקדושה.

ואף הם השיבו בדחיה וכחומר חותם התהפכו בתשובותיהם פעם כה ופעם כה, ובכן הסכמתי לקיים מ"ש חז"ל: "כשם שמצוה לומר דבר הנשמע וכו'", ואמרתי סוף כל סוף תתגלה האמת. ואל ת"ח המוכים בשבט פיהם אמרתי טוב לכם להיות מן הנעלבים ואינם עולבים וצדיקים תחילתם יסורים וסופם שלווה, ובמשך הזמן בטח יסכרו פיהם של בעלי המחלוקת ובוזי התורה, והתבערה תשקע במקומה.

אפס כסבור הייתי לישב בשלוה, וקפץ עלינו רוגזו של אותו האיש ד"ר די האן, אשר לקחו להם דבר הריגתו לקו, באמרם כי זה היה רצח מדיני. ומיום ליום מרבים לספר ולכתוב אודותיו, ותבקע הארץ לקולם בעתונם ובכתבם מכזבים שונים, ובוש לא יבושו לטהר את השרץ ולהרימו על נס, והם כים נגרים, לא ינחו ולא ישקוטו לראות את הגולה לפנייהם כמדורת אש ח"ו. וכאשר עינינו הרואות כי גם אחד מגדולי האגודה הוא הרב הגאון ר"ל

ותולדותיהן כיוצא בהם. סורו טמא יקראו למו. תזרם ורוח תשאם. כמו כן יתפרסם ביחוד בעתוני האגודה כי כל השבחים שנאמרו ונשנו בהם עליו ע"י איזה יחידים, על דעת עצמם עשו מחסרון ידיעת מעשיו של אותו האיש, וכהיום שכבר נתפרסם בשמו ובמעשיו ובמקומו, גם המה נחמו על דבריהם ומכריזים בשערי עתונם כי דברים שאמרו ושכתבו טעות היו בידם, ושבו ורפא להם.

וכמו כן יקראו לתקן את עוותתם בבזיון ת"ח (שהיה עד כה באופן מבהיל) בחרטה על העבר וקבלה להבא ובבקשת סליחה ומחילה כמשפט כתוב הדר בתוה"ק ומהיום והלאה יתנו כבוד לתורה ולומדיה, ואת יראי ד' יכבדו. והרכבים הגאונים והצדיקים ילבשו אף הם מדת ת"ח, המרכיבים שלום בעולם ויענו ויאמרו סלחנו, ובכן צדיקים יראו וישמחו וישירים יעלוזו בירושלים הבנויה כעיר שחוכרה לה יחידו כמאמרם ז"ל, ונתברך כולנו בשנה טובה ומבורכת, כנפש הבאעה"ח למען כבוד תורתנו ואה"ק ת"ו.

משה פריצקר, רב ודומ"ץ מברדיטשוב.

מתי תעמדו מרחוק בענינים כאלה העומדים ברומו של עולם? למי מקדושים נפנה? לפני מי נשפוך מר שיחנו אם לא לפני עיני העדה ומגיני חינוך ילדי ישראל הסוככים בכנפיהם על כל קדשי ישראל? האם אין זאת חובתכם לגעור בנזיפה באלה האומרים להכות על דברים רעים כאלה ולהצדיק את כותבם שכתב מה שכתב אך בתור "משורר"? האם אין זאת חובתכם להקהות את שיניהם בזה ולהסיר את המכשלה הזאת מקרב עם קדוש?

רועי ישראל האזינו! הטו אוזניכם לאמרי פי, קבלו האמת ממי שאמרו, ואשרי הדור שהגדולים נשמעים לקטנים, כי לא מליבי דברתי כי אם בשם רבבות אלפי שלומי אמוני ישראל, אשר מכאב ליכם ומשבר רוח יילילו על הפרצות האלו. הראו נא אפוא עוז התלהבותכם לכל קודשינו וביחוד לעניני החינוך שהוא העמוד התווך שכל היהדות נשענת עליו. התעוררו נא בקנאתכם לתורה וישראל. אל תחרישו, כי אם החרש תחרישו לעת הזאת מי יודע אם לא תספה המספחת ח"ו, הצילו נא בעוד מועד וכרוזא קרו בחיל, וכפו כאגמון ראשי הכותבים הללו לבער עת כתבי און אלה שהם אבות נזיקין לקודשי ישראל, הן

המעוררים (המשך)

משום מה הצילום הוא מתוך עתון שיצא בחו"ל. להיכן נעלמו עיתוני הארץ? כיצד הם ראו את הדברים? מה חשבו תושבי הארץ על אישיותו המסוכנת של דה האן?

"אנחנו נמצאים בשיא השפל של המפעל הציוני", מודיע משי-זהב בידענות. "בקיץ האחרון מתו בחודש אחד 22 אנשים באמצעות רציחות אכזריות". ואנו שואלים, עד מתי יבלבלו אנשי נטורי קרתא בין אנשים רשעים לבין ציונים? ! מה הקשר בין המפעל הציוני לבין אנשי פשע? ! ליהודה משי-זהב פתרונים.

עד מתי אתם פוסחים?

כפי שכבר כתבנו, תמיהתנו על העיתון 'משפחה' גדולה במיוחד, משום שהוא מתיימר לייצג את הקהל החרדי המתון והחשוב. שהנה, בתוך אותו גיליון עצמו, מופיעה כתבה מרכזית על מי שישב על כסאו של מרן הרב קוק - "מרן הגאון רבי צבי פסח פראנק זצ"ל, רבה של ירושלים ועמוד ההוראה בדורו"!

אין לנו הסבר אחר להפסקות זאת מלבד צביעות: מצד אחד מעניקים כבוד לרבני ירושלים, ומצד שני מגדלים את ערכם של מבזיהם ופוגעיהם!

כמובן, זהו לא דבר חדש בעיתון 'משפחה', וגם לא 'חידוש' שלהם. לא נדיר למצוא בעיתונות החרדית כתבה אחת הכוללת גם את "מרן הגרצ"פ פראנק רבה של ירושלים", וגם את עמיתו "מרן הגר"ח זוננפלד מרא דארעא דישראל"... מעניין לחשוב כיצד היו מגיבים הרב פראנק ושאר רבני ירושלים ביחס לפרסום כתבה מכבדת-מכוערת על אותו האיש המתועב יעקב דה-האן.

גדולי ישראל הביעו בגלוי את דעתם הנחרצת נגד אותו האיש דה-האן. הם חזרו והתריעו, כמאמרים ובמכתבים, נגד אותם קנאים שהתהדרו בשמו. כדוגמא לכך, נביא להלן מכתב נדיר שפרסם אחד מגאוני ירושלים, אשר השתייך בעברו ל'אגודת ישראל': הגאון ר' משה פריצקר זצ"ל, 'הרב מברדיטשוב'.

חשוב לציין, כי מכתב זה שיקף את דעתם של כל רבני ירושלים בנוגע לאותו אדם.

באמצעות שקרים משונים, אלא שלח את ידו גם ברדיפת האומה הישראלית בדרכים שונות ומשונות, למול מחאת הישוב היהודי בארץ על כל פלגיו, ונגד דעת גדולי ישראל בארץ. פעילותו של דה-האן בתוך אותה כנופיה כתובה כולה בעיתוני התקופה. הוא גם זכה להיכתב בפרוטוקולים של המשטרה ובתי הסוהר, כשותף לקנאים שנאסרו בעוון פגיעתם במרן הראי"ה ורבני ירושלים, וכן בתביעה ממונית שהגיש בבית המשפט כנגד מרן הראי"ה... והדברים נגישים לכל המתעניין בהם.

"השבועון לבית היהודי"?

הספרים עליהם התבססה הכתבה (ואף מוזכרים בה בפירוט) נכתבו ע"י גורמים קיצוניים-קנאיים, השייכים (לפחות בחלקם) לחוגי נטורי קרתא. מלבד שאלת מהימנותם, יש לזכור כי רוח הציבור החרדי כיום רחוקה מאוד מהשקפותיהם. חבל שעיתון מכובד כמו 'משפחה', המדמה לייצג את הציבור החרדי הכללי (כפי הרמזו בשמו: "השבועון לבית היהודי"), הדרדר לדעות קיצוניות שכאלו.

ונדון כאן בכמה ציטוטים מתוך הכתבה:

"הציונים השתיתו את כל הקיום שלהם כאן על אלימות בצורה הכי קיצונית שלה, אפס סובלנות, אפס הידברות, שלושה כדורי אקדח בראש לאדם שבעצם הקדים את זמנו", מספר בדרמטיות מר יהודה משי-זהב לעורכת הכתבה.

מר משי-זהב הנכבד, הרשה לנו להטיל ספק קל בקביעתך: האמנם כל הקיום של הציונים היה בנוי על אלימות בצורה הכי קיצונית?! האם לא הגזמת?!

"לא רק על דה-האן איימו, אלא גם על הרב זוננפלד עצמו - מוסף משי-זהב פרטים על אותה תקופה". אכן פרטים מעניינים, אך לאן נעלמו פרטי הפגיעות הממשיות (לא רק "איומים") מצד קבוצת הקנאים במרן הראי"ה, אשר לקבוצה זו השתייך גם דה-האן בעצמו? זריקות אבנים, דחיפות מהגג, 'משחק הפורים' של פרוש וחבריו, ועוד. את הדברים האיומים הללו מנסה משי-זהב להשכיח. כנראה שהם אינם נחשבים בעיני הכותבת "פרטים מאותה תקופה". לאחר מכן מובא צילום מעיתונות התקופה, ובו מדווח על הרצח.

פרסום ראשון:

מכתב הרב ישראל פרידמן זצ"ל (רב ביוהנסבורג) למרון הרב קוק זצ"ל

בענייני: חג החירות, תורת הרב קוק, והמחלוקת בירושלים
מתוך ארכיון 'בית הרב' בירושלים

תקרי חרות אלא חרות וכו' וע"פ הסברו ההגיוני את מאמרם ז"ל על הפסוק זכר "צדיק" לברכה ושם "רשעים" ירקב צדיק "מעצמו" ... רשע "מאחרים" ... כי האלקים ברא את האדם "ישר" והמה בקשו חשבונות "רבים" ... כי אם יתבונן האדם בנפשו עם ה"אני העצמי" שלו, ולהשתחרר תוך כדי התבוננותו מכל הפניות החומריות ומחשבונם של רבים, לחשב חשבונו של עולמו הפנימי הוא – עולם הנתון בלבו הוא - אם נפשו ורצונו נוטה לדרך החיים החרות הנפשי שבתורתנו הק', או חלילה לנטות דרך ולהסחף אחרי הזרם הטמא של רבים מהמופקרים? בודאי אפילו הגרוע והיותר ריק מישראל יבוא לידי מסקנא שטוב טוב ללכת בדרכי ישרים ולהיות חפשי מכל התאוות החומריות המעיקות עליו מטענת "רבים" ושלא לכופ את ראשו ולקבל מרותם של האופנות המתהלכות בקרב העמים האריים... ושלא להיות עבד עבדים לקולטורות זרות ומאווים זרים ולהיות בן חורין גמור בהאווירה (אוטומוספירה) הנתון בתוכה שלא תשלט עליו לרעה ח"ו.

רבי ומורי מאור עיני! בקידה של כבוד אני עומד לפני הדרת גאונו היום ואני מביע את תודתי היוצאת מעומקא דליבא, על אשר הציל את נפשי מרדת שחת. כי על עברי פי פחת ושחת אני עומד פה. ותמיד שויתי את דברי האמת והצדק של כבוד גאונו לנגד עיני ולבי, והם הם שהצילוני והביאוני עד הלום.

כאמור הנני פה מטיף ומגיד מישרים, ודברי הרעיון על החרות והחופש שביהדות הם לי לאבן יסודית לדרשותי ונאומי כי על פי הרעיון הזה אני מבין את ערכו של חגנו "חג החרות" אשר אנו חוגגים על גאולתנו ופדות נפשנו... כי עבדים היינו לפרעה במצרים ועכשיו אל לנו להיות עבדים לא לקולטורה האנגלית ולא להקולטורה האירופית כולה, עבדי הם ולא עבדים לעבדים, עלינו להשתחרר ולהיות בני חורין גמורים. ועפ"י דרשותי אני מראה שכל המצוות כולן שנתנו לנו "זכר ליציאת מצרים" ואל לנו לשוב על דרך מצריימה... הריני לבקש מאת מעכ"ג לשלוח לי כל ספריו וחבוריו שני אקזמפלרים עבורי ובעד הרב האורתודוכסי רבי משה פרידמן שליט"א הרב דפה יוהניסבורג ונשלם במיטב להחזקת המרכז רוחני.

אנוכי בתור יליד ירושלים אשר יודע אנוכי להכיר את ערך הישיבה הגדולה והת"ת מאה שערים, ומה גם ששמעתי בדאב לב מהחורבן אשר הפקידה הממשלה יר"ה להרס את בנין הת"ת, נתעוררתי וכדרכי תמיד לקבל את הבאים מארצנו בסבר פנים יפות ולנהלים [לנהלם] בעצה טובה, לתמכם ולסעדם ברוח ובגשם, קבלתי את [פלוני] בזרועות פתוחות, ושבוע ימים רצופים הקדשתי בעדו, והלכתי עמו אל הרבנים הרב דר י.ל. לנדוי, והרב רבי משה פרידמן, והמלצתי טוב

ב"ה יום ג' חשון תרפ"ב יוהניסבורג אפריקה הדרומית.

למע"כ מורנו ורבנו הרב הגאון הגדול מרן רבי אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א

רב ראשי בארץ ישראל

שלום וברכה.

אחדש"ה ביראת הכבוד.

הנני טרם כל להציגני לפני כתר"ה. יליד ירושלים אנכי, שמה התגדלתי והתפתחתי וזה לי שלש עשרה שנה שאנכי מתגורר בארץ הזאת והנני מלמד ומגיד מישרים לקהל עדתי אפירטאן בפרוור העיר הגדולה יוהניסבורג.

חוב קדוש הוא לי להביע את רגשי תודתי לכבוד גאונו על רוב הטוב שהשפעתני מאתו בימי שחרותי בהיותי בירושלם. כי כל ארבעת השנים אשר חותנו רבנו הרב הגאון האדר"ת זצוק"ל היה חי, הייתי ממתפללי בית מדרשו, ושם עשיתי אוזני כאפרכסת לשמוע תורה מפיו. ועוד זוכרני את אלו השבתות הק' והנעימות בזמן שכבוד גאונו היה בירושלם לבקר את חותנו הגאון ז"ל ושם בביתו לבין השמשות אחרי הסעודה השלישית כשכבוד גאונו היה מפיק מרגליות וקוי אור על כל הענינים הרמים על קדושת הארץ על הנבואה בישראל כו' כו'. וכן אחרי פטירתו של הגאון האדר"ר היקר בהספידו שהספיד כבוד גאונו את חותנו ז"ל כביהכ"נ שבחצר ריה"ח ואח"כ קראתי את ספריו וחבוריו הק' והטהורים "אדר היקר" "עקבי הצאן" ועוד. מכל אלה למדתי תורה שלמה בתעודת קדושת היהדות וערכה, והיא שעמדה לי בכל ימי טלטולי ונדנודי בארצות האלה להחזיק מעמד ושלא להסחף עם זרם ההפקרות של פריקת עול היהדות. כי ארץ הנגב היא הארץ הזאת, נגובה היא ומנגבת את שארית הלחלוחית שבעצם היהדות, ויהיו דבריו הקדושים לי לטל אורות ולטל תחיה שהחיו בי ברוחי ובנשמתי את אותה ההתמכרות וההתמסרות לכל הקדוש והמסור לנו, מבלי לזוז מעיקרי יהדותנו אף כמלא נימא. ועוד זאת לדעתי, שבבואי להכא הייתי אז רך בשנים ועוד לא הגעתי לכ"ד שנים, שבימים האלה צריך שיהי' היהודי מזוין וחמוש בכלי זיינה של תורה כחיצים ביד גבור כן "בני הנעורים" אשר לא יבושו כי ידברו את אויבי התורה ועויני היהדות בשער... על פרשת הדרכים... מאמר אחד על רעיון "החופש והחרות בישראל", אשר כבוד גאונו הפיץ אור עפ"י חקירת הפילוסופית והורנו לדעת שטעות גדולה היא ההנחה המקובלת בפי עמא דבר, לכנות את אלה המופקרים אשר פנו עורף לכל הקדוש לנו בשם "חפשים", שאלבא דאמת אלה משלומי אמוני ישראל הם הם החפשים והבני חורין האמיתיים עפ"י מאמרם אל

בעד הישיבה [...].

אח"כ הודעתי את טיב הישיבה אל העשירים עסקני הציבור בעלי ההשפעה דפה והם יסדו ועד מיוחד לעזרת הישיבה והת"ת הנזכר. שזוהי הפעם הראשונה שהאדונים העשירים האלה יתענינו כ"כ בענין של צדקה מירושלים. [...].

והנה הרבנים ד"ר לנדוי והרב פרידמן עשו מה שהיה להם לעשות לטובת הישיבה והת"ת מאה שערים. הם הדפיסו קול הקורא שערכתי אנוכי בשמם כאשר ציווני, ומה להם עוד לעשות? [...].

בתוך כך הגיע לכאן שד"ר מירושלם מר יוסף סאלאמאן בעד בית מחסה ליתומים דיסקין. והנה מה שתהי' דעתי בענין הכרכורים, המחלוקת וחלול שם הרבנות הבאים מצד סיעת הישיש הרב דיסקין, אשר הרבה לחמתי והרבה כבר כתבתי להרב דיסקין בעצמו למשוך ידו מהמחלוקת, והסברתי לפניו שכל היהודים מאחינו שבגולה לבם נהה אחרי הרבנות הראשית בירושלם והרבה היזק יגרמו מלחכי פנכתו מחרחרי הריב לבית היתומים ע"י המחלוקת הנתעב הלזו. הרבה השפעתי אנוכי פה על מהלך הענין אשר בכל החוגים בין הציונים בין היהודים האנגליים בין היהודים האורתודוכסיים מקום אשר כוח השפעתי מגעת, הסברתי להם את שיטת הקנאי הרב זוננפלד וסיעת הרב דיסקין, גם כתבתי לידי'נ הרב רבי משה חיים מירוויש מקייפטאן והודעתיו את כל הפוליטיקה של קטני המוח מסיעת בעלי המחלוקת. ובכ"ז אלה הצאן שלוש מאות היתומים שבבית מחסה ליתומים מה חטאו הם? אם גם שישנם פרטים אחדים מה שנוגע לחנוך היתומים אין דעתי נוחה הימנם, בכ"ז הרי מתפרנסים ומתכלכלים בהבית הזה, שהנהו עומד כמלאך מושיע ליתומי ירושלם זה ארבעים שנה, לכן אני נחשב לאחד מהתומכים בכח השפעתי ובפעולות ממשיות לבית היתומים הלזה.

וביודעי את רוחו הטהור ונשמתו הרוממה של כבוד גאונו אדע שגם כבוד גאונו יסכים לעמדתי זו ביחס אל היתומים. [...]. עוד הערה: על הרבנות הראשית בירושלם לדעת, אשר אלה השו"בים הנלמדים בירושלים והולכים לארצות האלה: על השו"בים לדעת לא רק את אומנת השו"ב וההלכות על בורין, כי אם גם לדעת כל הדינים המנהגים שבשו"ע אורח חיים. כי גדולה היא התקלה מה שאנו רואים פה שיבואו אברכים ובחורים מירושלם להיות שו"בים בישראל והם חלושי דעת התורה ובפרט דינים ומנהגים. כי פה בארצות האלה בזמן שמקבלים באיזו עיירה שו"ב נהנו הכל: הוא הרב, הוא החזן, הוא המלמד, הוא המגיד והוא המורה הוראה. לכל הפחות עליהם לדעת את דיני ומנהגי השו"ע אורח חיים. וגם להשתלם מעט בידיעת שפתנו ודקדוקה וידיעת דברי ימי ישראל. והריני לבקש סליחה מהדרת גאונו על שאנוכי הצעיר בא בהצעות כאלה כי אני מדבר זאת מהנסיין. לבי מאוד דווי על אנשים שאינם מהוגנים שנכשלו בהם השו"בים בירושלם [...] וממיטים חרפה על ירושלם ועל ישיבותיה.

כל זה צריך תיקון ואני רוצה לקנות שכבוד גאונו יתעניין בדברים אלה לקיים מה שאמרו: תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם ושלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול, יהי שלום בחילך שלוה בארמנות ירושלם אשר אוה ה' למושב לו.

כעתירת ידיד נפשו תלמידו המכבדו

בכבוד רב

ישראל יצחק ב"ר צבי הירש פרידמן, ירושלמי

ד"ש לחברי הר"ר יצחק לעווי ולהרב הרי"מ חרל"פ ולכל באי מרכז הרוחני.

הערה: השמטנו מהמכתב את העניינים האישיים הקשורים בעסקי הציבור דאז.

חדשות ועדכונים

יצאו לאור

ספר 'חורבת ר' יהודה החסיד - ביהכנ"ס 'בית יעקב', ת"ת וישיבת 'עץ חיים' - בנשיאות מרן הראי"ה קוק זצ"ל, הוצאת 'אור האורות', 120 עמ'.

בספר מרתק זה מובאים סיפורים ומסמכים נדירים, בקשר לנשיאות מרן הראי"ה קוק בבית הכנסת 'בית יעקב' שב'חורבה', ובת"ת וישיבת 'עץ חיים' ששכנו בחצר ה'חורבה'. כמו כן מתפרסמים בו לראשונה אגרות רבות וחשובות שכתב מרן הרב קוק בתקופות שונות בנוגע ל'חורבה' ו'עץ חיים'.

חוברת 'ברכת האילנות' - בהוצאת 'אור האורות'.

חוברת זו מצטרפת לסדרת החוברות על החגים, ומובאים בה דברי תורה וסיפורים ממרן הרב קוק בנושא 'ברכת האילנות' ו'ברכות הריח'.

ספרים בהכנה

ספר 'זכר יוסף' - דברי זכרון ממרן הרב קוק וגדולי ירושלם על ראש בוני ירושלם רבי יוסף ריבלין זצ"ל. הוצאת 'אור האורות'.

הספר יעסוק גם בנשיאותו של מרן הרב קוק ב'ועד הכללי' (שהוקם ע"י ר"י ריבלין), ע"פ סיפורים נדירים ואגרות שלא פורסמו.